

בס"ד. פורים, ה'תשכ"א

(הנחה בלתי מוגה)

כל המועדים בטלים חוץ מפורים¹, ומבואר הפירוש בזה², שלעתיד לבוא תהי' שמחת המועדים כשרגא בטיהרא³, משא"כ שמחת וענין ימי הפורים לא יבטלו. וכמבואר בארוכה הטעם בזה⁴, דכיון שכל בני⁵, מנער ועד זקן טף ונשים, עמדו במשך (כמעט) שנה שלימה בתנועה של מס"נ, ועד שלא הי' שייך שתהי' אצלם מחשבת חוץ⁶, הרי זה פעל גם למעלה שיומשכו ענינים נעלים ביותר, ועי"ז נפעלה שמחה שלא בערך אפילו לשמחת המועדים שבהם ישנו החיוב ושמחת בחגך⁶. וכל זה הוא מצד המס"נ של בני⁷, וקבל היהודים⁷, שע"ז נמשך גם מלמעלה באופן כזה. אך עפ"ז אינו מובן, למה הוצרכו להמתין עד שהיתה המלחמה עם עמי הארץ, בשושן הבירה ובכל מדינות המלך, באופן דהרוג בשונאיהם חמשה ושבעים אלף⁸, ורק למחר, כאשר ננוח מאויביהם⁸, אזי הי' הענין דימי הפורים⁹ [ולכן הי' גם החילוק בין כל מדינות המלך לשושן הבירה, שבכל מדינות המלך היתה המלחמה ביום שלשה עשר לחודש אדר ונוח בארבעה עשר בו ועשה אותו יום משתה ושמחה (ועל כן היהודים הפרזים היושבים בערי הפרוזות עושים את יום ארבעה עשר גוי' שמחה ומשתה), משא"כ בשושן שנקהלו בשלשה עשר בו ובארבעה עשר בו ונוח בחמשה עשר בו ועשה אותו יום משתה ושמחה]¹⁰, דלכאורה, כיון שענין המס"נ הי' במשך כל השנה, ועאכו"כ בשעת המלחמה, א"כ, הי' צריך להיות ענין הגילויים דפורים עוד קודם המלחמה, ולכל היותר במשך המלחמה, ולמה באו עניני ימי הפורים דוקא למחרת, כאשר ננוח מאויביהם.

(4) ד"ה ליהודים תרכ"ו ותשי"ב הנ"ל.
 (5) ראה תו"א שם צז, א. קכ, ד.
 (6) ראה טז, יד.
 (7) אסתר ט, כג.
 (8) אסתר ט, טז.
 (9) ראה גם סד"ה זכור תרנ"ו (סה"מ תרנ"ו ע' שלו).
 (10) שם, יז-יט.

(1) מדרש משלי פרק ט. ילקוט שמעוני משלי רמז תתקמד. פרקי דר"א פמ"ו.
 (2) ד"ה ליהודים היתה אורה תרכ"ו (סה"מ תרכ"ו ע' כט). ד"ה הנ"ל תשי"ב (תו"מ ח"ה ע' 9 ואילך). ד"ה להבין מרז"ל כל המועדים תשט"ז (תו"מ חט"ז ע' 118 ואילך). וראה תו"א מגלת אסתר צ, ד. צד, א. קיט, ב. ועוד.
 (3) לשון חז"ל — חולין ס, ב.

ב) ויובן בהקדם¹¹ מארז"ל בגמרא¹² שלש מצוות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ, להעמיד להם מלך, ולהכרית זרעו של עמלק, ולבנות להם בית הבחירה, ואיני יודע איזה מהם תחילה, כשהוא אומר כו' הוי אומר להעמיד להם מלך תחילה כו', ועדיין איני יודע אם לבנות להם בית הבחירה תחלה או להכרית זרעו של עמלק תחלה, כשהוא אומר כו' הוי אומר להכרית זרעו של עמלק תחלה, ורק אח"כ יכולים לבנות להם בית הבחירה [ובדוגמת ימי הפורים, שרק לאחר שיהרגו חמשה ושבעים אלף שהיו מבני עמלק (כדאיתא במדרש¹³)], אזי הי' יכול להיות ענין ימי הפורים, שהוא בדוגמת בנין בית הבחירה]. ובאופן כזה נקבע גם סדר הדורות. דהנה, משנכנסו לארץ היו שופטי ישראל וגדולי ישראל, ואעפ"כ לא נצטוו עדיין על מחיית זרעו של עמלק, אלא רק על המלחמה בשבע אומות, שזהו"ע כיבוש ארץ ישראל שהיא ארץ שבעה עממין. ואח"כ הי' מינוי מלך, שזהו שאול, ראש למלכים¹⁴, ורק לאח"כ הי' הציווי פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל גו' לך והכית את עמלק והחרמתם גו'¹⁵. ורק לאחר דור שאול שענינו הי' מלחמה בעמלק, אזי בא דור דוד, שענינו הי' לעשות את כל ההכנות לבית המקדש, כמ"ש¹⁶ הכינותי גו', ורק מצד הטעם שדם לרוב שפכת גו'¹⁷, הי' הבנין בפועל ע"י שלמה, אבל כל זה שייך לדורו של דוד, כמ"ש¹⁸ מזמור שיר חנוכת הבית לדוד.

והנה שלשה ענינים אלו שבכניסה לארץ ישנם גם בעבודת האדם. דהנה, גם בעבודת האדם ישנו ענין הארץ, כמארז"ל¹⁹ למה נקרא שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה, וכיון שבכל יום ויום צריכה להיות עבודת האדם לקונו לעשות רצון קונו, הנה זהו ענין הכניסה לארץ ישראל בעבודת האדם. ובזה ישנו הסדר דמינוי מלך, ואח"כ מחיית זרעו של עמלק, ואח"כ בנין בית הבחירה, כפי שהם בעבודת האדם. וכידוע שהתורה כללות ופרטות ניתנה²⁰, ולכן כשם שהענין הוא בכללות בני"י ובכללות כל הזמנים,

14) ראה ויק"ר פכ"ו, ז. אסת"ר פתיחתא י. רש"י וישלח לו, יא. כסף משנה הל' מלכים פ"א ה"י.

15) שמואל-א טו, ב-ג.

16) דברי הימים-א כט, ב.

17) שם כב, ח.

18) תהלים ל, א. וראה שבת ל, א.

19) ב"ר פ"ח, ה.

20) חגיגה ו, ב.

11) בהבא לקמן — ראה ד"ה זכור הנ"ל (סה"מ תרנ"ו ע' שלא ואילך). וראה גם ד"ה זה במאמרי אדה"ז תקס"ג ח"א ס"ע קצה ואילך. אוה"ת דרושים לפ' זכור ע' א'תשסט ואילך. תצוה ח"ז ע' ב'תשסט ואילך. ב'תשעא ואילך.

12) סנהדרין כ, ב.

13) תרגום עה"פ.

כן הוא גם בכל אחד ואחד בכל יום ויום. והענין בזה, דהנה, בענין יצי"מ (גאולת ניסן, שקשורה גם עם גאולת פורים, כמארז"ל²¹ מסמך גאולה לגאולה, פורים לפסח) אמרו רז"ל²² חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא היום ממצרים, ומיד לאח"ז מתחיל הענין דזכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים²³, אלא, שבכדי שתוכל להיות המלחמה בעמלק, צ"ל תחילה הענין דמינוי מלך בעבודת האדם. ומזה מוכן גם שקודם לכל ג' ענינים אלו (מינוי מלך, מחיית עמלק ובנין בית הבחירה) צריך להיות הענין דיציאת מצרים, שכללות הענין דמצרים הו"ע סדר ההשתלשלות, ובפרטיות אצל כל אחד מישראל בפרט הו"ע ירדת הנשמה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא²⁴, שהרי נשמה שנתת בי כו' אתה בראתה, חצובה מתחת כסא הכבוד²⁵, ואח"כ אתה יצרתה אתה נפחתה בי ואתה משמרה בקרבי, בהתלבשותה בהגוף ונפש הבהמית, שזוהי ירידה לבירא עמיקתא, במיצרים וגבולים הכי ירודים. ולכן צריך להיות ענין היציאה ממצרים, ואח"כ לבוא אל ארץ טובה ורחבה²⁶, ושם נעשה קיום ג' מצוות הנ"ל.

ג) אך צריך להבין תחילה מהו כל ענין ירדת הנשמה למטה, שבגלל זה צריך להיות הענין דיצי"מ. ומבואר בזה, שירידה זו צורך עלי', והעלי' היא באופן שהנשמה מגעת למעלה יותר מהמקום שבו היתה קודם הירידה. וזהו כללות הענין שאמרו רז"ל²⁷ יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, דהנה, חיי העוה"ב (בכללות ובדרגא העליונה) קאי על ג"ע העליון, שהוא המקום שממנו נלקחת הנשמה, שעז"נ²⁸ דע מאין באת, כמבואר בלקו"ת²⁹ שמקור הנשמה היא מאין, בחי' ג"ע העליון, ולאן אתה הולך, לג"ע התחתון, ולאח"ז עד לעולם התחתון כפשוטו, הנה בחי' מאין באת, שזהו ג"ע העליון, נקרא בשם חיי העוה"ב (לא רק עוה"ב בלבד, אלא חיי עוה"ב). והענין בזה, דהנה ידוע שגן עדן והעולם שבו נמצא הג"ע הם (לא באותה דרגא, כדעת הטועים, אלא) שלא בערך ובדרגא זל"ז³⁰. וכמו בג"ע התחתון שבעולם התחתון, הרי בודאי שג"ע הוא שלא בערך לעניני העולם, הנה כן הוא גם בג"ע העליון

(21) מגילה ו, סע"ב ובפרש"י.
 (22) פסחים קטז, ב. תניא רפמ"ז.
 (23) תצא כה, יז.
 (24) לשון חז"ל — חגיגה ה, ב.
 (25) ראה זהר ח"ג כט, ב. כקנ, ב. פרדס
 (26) ראה גם ספר השיחות תורת שלום ע' 145. סה"מ תרע"ח ע' רח.
 (27) שמות ג, ח.
 (28) אבות פ"ד מ"ז.
 (29) אבות פ"ג מ"א.
 (30) במדבר ב, א.

שמקומו בעולם הבריאה³¹, שג"ע שבעולם הבריאה הוא למעלה שלא בערך מעולם הבריאה. ולכן, בנוגע לעולם הבריאה הנקרא עולם הכסא³², ששם החיות והשרפים הנושאים את הכסא, איתא במדרש³³ על הפסוק³⁴ כי לא יראני האדם וחי, אף חיות הנושאות את הכסא אינן רואות את הכבוד, שזהו לפי שעולם הוא מלשון העלם והסתר³⁵. והיינו, שאע"פ שישנו כח הפועל בנפעל³⁶, ועאכו"כ בעולמות העליונים, עד לעולם הבריאה שרק מיעוטו רע³⁷, והרע אינו מעורב, ועד שהוא רק אפשרי המציאות³⁸, מ"מ, גם הוא נקרא בשם עולם, מלשון העלם והסתר. וכמובן גם ממארז"ל³⁹ מה הנשמה ממלאה (ומחיי) את הגוף כך הקב"ה ממלא (ומחיי) את העולם, הנה בדוגמת הנשמה בגוף, הרי אפילו מי שהוא בר שכל ומרום בערכו, ולכן מבין אמיתית הענין, שכל מציאות גופו הוא חיי הנשמה, מ"מ, אינו יודע מאומה אודות מהות הנשמה, כי אם מציאותה בלבד. וכן הוא גם בעולמות, עד לעולם הבריאה, שנקרא עולם הנשמות⁴⁰, שמה שהקב"ה ממלא את העולם הרי זה באופן שהעולם יודע רק המציאות דאלקות ולא המהות. אבל בג"ע שבעולם הבריאה, ישנו לא רק השגת המציאות, אלא גם השגת המהות. וזהו שהענין דג"ע הוא שנהנין מזיו השכינה⁴¹, שענין הזיו הוא להאיר, והיינו, שלא זו בלבד שיוודעים שישנו זיו, אלא שפועל פעולתו בענין של אור (ער מאכט ליכטיק). וזהו גם מה שהאבות נקראים זיותני עולם⁴², דאף שגם לפני"ז הי' הקב"ה ממלא ומחיי את העולם, מ"מ, הי' העולם מתנהג באפילה⁴³, ופעולת האבות, זיותני עולם, היא, שהאירו את העולם שיהיו הכל רואים את האור. ומזה מובן גם בענין ג"ע שבו נהנין מזיו השכינה, שזיו השכינה הו"ע של אור בפועל, דהיינו, לא רק ידיעת המציאות, אלא שגם רואים את הדבר, לפי שמאיר כו'. ומצד זה הוא החילוק בין חיות הקודש שבעולם הבריאה לנשמות

-
הקליפות) פ"ג.	31 לקו"ת שם, ב.
38 ראה סה"מ תרס"ב ע' שנו. תרפ"ו ע' כח ואילך. תרצ"א ע' רפה.	32 ראה עץ חיים שער מב (שער כללות אבי"ע) פ"א. שער מו (שער הכסא) פ"א ואילך. לקו"ת האזינו עד, סע"ד. ובכ"מ.
39 מדרש תהלים קג, א. וראה ברכות י, א.	33 במדב"ר ספ"ד.
40 ראה סה"מ תש"ח ע' 158 ובהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א שם.	34 תשא לג, כ.
41 ראה ברכות יז, א.	35 לקו"ת שלח לז, ד. ובכ"מ.
42 ר"ה יא, א.	36 ראה תניא שעהיוה"א פ"ב.
43 ראה ב"ר פ"ב, ג. שמור"ר פט"ו, כו.	37 ראה עץ חיים שער מג (שער ציור העולמות) בתחילתו (בהקדמה להדרוש). שער מו (שער סדר אבי"ע) פ"ד. שער מח (שער

שבג"ע שבעולם הבריאה, שחיות הקודש אינן רואות את הכבוד, משא"כ הנשמות שבג"ע, כמארז"ל הנ"ל³³ על הפסוק כי לא יראני האדם וחי, בחייהם אינם רואים אבל רואים הם בשעת מיתתן, דכיון שאז נמצאת הנשמה בג"ע שבעולם הבריאה, לכן היא רואה מה שחיות הקודש שבעולם הבריאה אינן רואות. וזהו העילוי דג"ע לגבי העולם שבו נמצא, כולל גם העילוי דג"ע העליון לגבי עולם הבריאה. ומזה מובן גודל העילוי דחיי עוה"ב, שהו"ע ג"ע העליון שבעולם הבריאה. ועל זה אמרו יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים כו', שהו"ע נעלה יותר (לא רק מעולם הבריאה, אלא) אפילו מחיי עוה"ב, למעלה מהג"ע שבעולם הבריאה.

(ד) **והנה** מהודעת רז"ל במאמרם זה (יפה שעה אחת כו') גופא, מובן, שעיקר הדיוק הוא על התשובה ומעשים טובים בעוה"ז דוקא, והיינו, שהענין דיפה כו' נפעל לא כ"כ מצד עצם ענין התשובה ומעשים טובים, שיכול להיות לכאורה גם בעולמות העליונים (לאו דוקא בעוה"ז), וכמו שבקשו המלאכים תנה הודך על השמים⁴⁴, אלא מצד זה שהתשובה ומעשים טובים הם כפי שניתנו בעוה"ז דוקא. וזהו גם ביאור ההכרח שבענין הירידה למטה, כי, דוקא ע"י הירידה לעוה"ז, ששם ישנו ענין התשובה ומעשים טובים כפי שהם בעוה"ז, אזי יכולים להגיע להמקום שלמעלה מחיי עוה"ב, בחי' מאין באת, שהו"ע עליית הנשמה למעלה משרשה ומקורה.

אך צריך להבין, מהו הטעם שיש צורך בענין הירידה בהמיצרים וגבולים דעוה"ז התחתון, ודוקא עי"ז נעשה הענין דיפה כו'. ומבואר בזה, שזהו ע"ד מ"ש⁴⁵ מן המיצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה, שבכדי להגיע למרחב האמיתי, הרי זה דוקא כשבאים מן המיצר. וכפי שרואים גם בעבודת האדם, שדוקא בעבודת בעלי תשובה יכול להיות הענין דבחילא יתיר⁴⁶, למעלה אפילו מצדיקים גמורים שאין יכולים לעמוד שם⁴⁷, והיינו לפי שאצל צדיקים אין ענין של מיצר כמו אצל הבעל תשובה. ויש עוד דוגמא לזה גם בהנוגע לבירור הרע. דהנה, בנוגע לרע הגלוי, העבודה היא לפי ערך בנקל, משא"כ בנוגע לרע המכוסה, צריך כו"כ עניני השתדלות ויגיעה עד שיכולים להתגבר עליו כו'. ובכללות הם שני הענינים במלחמת

(46) ראה זהר ח"א קכט, א ואילך.

(47) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד.

(44) תהלים ח, ב. שבת פח, סע"ב.

(45) תהלים קיח, ה.

האדם שנקראים בחרבי ובקשתי⁴⁸, שענין החרב הוא בשביל אויב הקרוב, והיינו, שהענין הוא בקירוב אליו, ורואה בעין השכל או בעין כפשוטו שזהו אויב שלו, הנה בשביל זה מספיק ענין החרב, שגם ענינה הוא באופן שמגעת במקום הסמוך אליו, לנצח את האויב הסמוך אליו. אמנם, כאשר האויב הוא רחוק הימנו, והיינו, שקשה להבחין (פאנאנדערקלייבן זיך) כמה מתבטאת מהות האויב, ועד שיכול להיות אצלו ספק אם הוא אויב ושונא שלו, או שמא אינו מנגד אליו, הנה על זה צריך לענין הקשת, שיורה את החץ למרחוק, שענינו ברוחניות היינו למרחוק מההבנה וההשגה שלו, הנה גם שם יוכל להגיע החץ ולאבד אותו כו'. וענין יריית החץ ע"י הקשת הוא באופן שכל מה שמושכים את יתר הקשת למטה יותר אזי תגדל יותר מרצת החץ לפגוע באויב הרחוק ביותר. ודוגמתו בעבודה הרוחנית, שכלל שיגדל אצלו ענין המיצר, ע"י ההוספה והריבוי בהתבוננות שמביאה לירי מרירות כו', יוכל להגיע בריחוק ובעומק יותר לבער אפילו דקות הרע. והיינו, שככל שיתוסף בענין המיצר, יגיע לתשובה שלימה יותר ועד לתשובה עילאה בתכלית. וזהו כללות הענין בעבודת האדם, שדוקא מן המיצר באים למרחב האמיתי ועד למרחב העצמי.

(ה) **וזזהו** כללות הענין דיצי"מ שצריך להיות בכל יום ויום, והיינו, שמצרים הוא כללות ענינו של עולם הזה שבו צריכה להיות העבודה דתשובה ומעשים טובים, ובכל יום צריכה להיות היציאה ממצרים, שזהו ע"י העבודה שמתבונן בהמיצר שלו, עקתא דילי, ועי"ז פועל בעצמו לבוא אל המרחב, אל ארץ טובה ורחבה. וענינו בכללות עבודת האדם, שכל זמן שעובד עבודתו בכחות פנימיים, שענינם הוא כשם שהם מלובשים בכלי, דהיינו, שיש בהם מדידה והגבלה, שזוהי כללות העבודה ע"פ טו"ד, הרי עדיין לא יצא מן המיצר שלו. ורק כאשר עבודתו היא בבחי' רעותא דלבא, שאינה מלובשת בפנימיות בכלים, אזי יוצא מהמיצרים וגבולים שלו, שזוהי העבודה שמצד כחות פנימיים בלבד, ובא לעבודה נעלית יותר, ועד לעבודה האמיתית, שהו"ע המרחב. והענין בזה, דהנה, אע"פ שלית מאן דתפיס בי'⁴⁹, ועד שאפילו מחשבה עילאה לית תפיסא בי'⁴⁹, מ"מ, נתפס איהו ברעותא דלבא⁵⁰. והנה, ענין המחשבה קאי (בכללות) על ספירת החכמה שנקראת בשם מחשבה, כמארר⁵¹ מחשבה

48) ראה זח"ג רפט, ב (באד"ר). סה"מ תרפ"ט ע' 105. וש"נ.
51) זח"א קכג, א.

48) לשון הכתוב — ויחי מח, ב. וראה תו"א הוספות לויחי קד, ד. סה"מ תרל"ב ח"א ע' נז. תרנ"ט ע' קנז. תש"ד ע' 98.
49) ראה תקו"ז בהקדמה (יז, א).

ויובלא לא אתפרשו לעלמין. ודוגמתו באדם התחתון, שעשר כחות נפשו הם כנגד עשר ספירות שנשתלשלו מהן⁵², שענין המחשבה הוא ראשית השכל. ומובן, שעדיין אין זה ענין של יציאה מכל המדידות וההגבלות. ועוד זאת, שמצד בחי' זו יכול להיות רק הענין דבחכמה אתברירו⁵³, דהיינו, שמברר מהו טוב ומהו רע, ודוחה את הרע, אבל עדיין נשאר מציאות רע, ורק דחהו מעצמו, ולכן אין זה עדיין תכלית העבודה, כי, כל זמן שישנו מציאות הרע, הרי עדיין ישנה האפשריות והמציאות שתהי' אחיזה גם בו. אמנם, כאשר ישנה ראשית העבודה ועיקרה ויסודה, שהיא למעלה אפילו מראשית השכל שבנפשו, והו"ע העבודה דרעו"ד, בחי' בכל מאדך שלמעלה מבחי' בכל לבבך ובכל נפשך⁵⁴, שהם עשר כחות הנפש, אזי נתפס איהו ברעו"ד. וזהו יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז כו', היינו, שכדי שהעבודה בהמצרים וגבולים דעוה"ז תהי' באופן דיפה כו', הרי זה ע"י הקדמת ענין התשובה (תשובה ומעשים טובים), שכללות עבודת התשובה היא בחילא יתיר, שזהו"ע רעותא דלבא, ולכן תפיס ביי, עי"ז שתפיסא ומתלבשת בתורה ומצוותי⁵⁵. ואז מתעלית העבודה בעוה"ז למעלה יותר מחיי העוה"ב, וזוהי העלי' שבשבילה הי' כדאי הירידה דמאין באת, מג"ע העליון, ששם הי' מקום הנשמות קודם ירידתם למטה.

(ו) **אמנם** גם בצאתכם ממצרים, כאשר העבודה היא בבחי' רעו"ד, הנה תחילת העבודה היא במעמד ומצב דלכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה⁵⁶, כמבואר בארוכה בתו"א⁵⁷ שהעבודה אינה בבחי' פנים בפנים, אלא בבחי' אחר, לכתך אחרי. ולכן יכול לבוא עמלק לנגד כו', וצריך להיות הענין דמלחמת עמלק, וקודם לזה צריך להיות הענין דמינוי מלך.

והענין בזה, דהנה, כללות הענין דעמלק הוא שיודע את רבונו ומכוון למרוד בו⁵⁸, שבזה חלוק עמלק משאר גוים, כמ"ש⁵⁹ ראשית גוים עמלק, היינו, שישנם גוים, שהם שבע האומות, וישנו ראשית גוים, שזהו עמלק, שהוא ראשית ומקור להם⁶⁰. דהנה, ענין שבע האומות בעבודת

58) לשון חז"ל — הובא בכ"מ בדא"ח

על עמלק (ראה הנסמן בלקו"ש חכ"א ע' 193 הערה 38).

59) בלק כד, כ.

60) ראה תו"א ס"פ תצוה. שם מגלת

אסתר צה, א ואילך. סידור שער הפורים רפא,

א ואילך. סה"מ תרמ"ז ע' פב ואילך. תש"ט

ס"ע 62 ואילך. ועוד.

52) ראה תניא רפ"ג.

53) תניא אגה"ק סכ"ח (קמח, א). וראה

ח"ב רנד, סע"ב (היכלות).

54) ואתחנן ו, ה.

55) ראה תניא פ"ד.

56) ירמ' ב, ב.

57) ד"ה זכור (פד, ד ואילך).

האדם הם שבע מדות רעות, ובכללות הו"ע התאוה. אך כיון שהמוח שליט על הלב בטבעו ותולדתו⁶¹, הרי כאשר מתבונן בהבנה והשגה המתאימים למדה זו, אזי ביכלתו לשלוט על המדה ותאות הלב, עד שינצחנה. אמנם, עמלק הי' יודע את רבונו, שהי' אצלו ענין ההבנה וההשגה, ואעפ"כ העיז פנים, היפך הידיעה, והי' מכוון למרוד בו (לא רק למרוד בו סתם, אלא מכוון למרוד בו, רח"ל). וכפי שהיתה הנהגת עמלק כפשוטה, שלאחרי כל האותות והמופתים במצרים בפרעה ובכל עבדיו⁶², הנה ויבוא עמלק וילחם עם ישראל⁶³, שהי' הראשון מבין האומות שבא ללחום עם ישראל⁶⁴, שהו"ע העדר ההתפעלות מראיית אלקות במוחש. וזהו כללות הענין דחוצפא ומלכותא בלא תאגא⁶⁵. וכמודגש גם בכך שעמלק לא הי' מתיירא שבנ"י יטלו את ארצו (כפי שהי' אח"כ אצל עמון ומואב, שהתייראו שיטלו את ארצם), ואעפ"כ, בא מעצמו להתגרות עם ישראל. ועד"ז בעבודת האדם, שלפעמים יכול להיות שלמרות ההתבוננות כו' הנה מצד הגסות והישות אינו יכול לסבול מציאות אחרת, והיינו, שאע"פ שהזולת אינו מפריע לו כלל, הנה עצם הענין שיש עוד מציאות, הרי זה מעיק ומיצר לו, ומצד זה נעשה אצלו ענין של מלחמה, באופן של חוצפא בלא תאגא, ללא טעם בהבנה והשגה. וכיון שעמלק יודע את רבונו, הרי מעצמו מובן שאי אפשר לנצחו ע"י הבנה והשגה, ולכן צריך להיות הקדמת הענין דמינוי מלך.

והענין בזה, כמבואר בארוכה במצות מינוי מלך⁶⁶ ובכמה דרושים⁶⁷, דלכאורה אינו מובן מהו הצורך במינוי מלך, הרי הוי' אלקיכם מלכם⁶⁸. אך הענין יובן ממלכות דוד (שהיא לזרעו אחריו עד עולם⁶⁹), שענינו הי' ביטול בתכלית, אם לא שויתי ודוממתי⁷⁰, דלית לה מגרמי' כלום⁷¹, ודוקא מצד הביטול בתכלית אמר ארוממך אלקי המלך⁷², והיינו, שלא זו בלבד שהיתה אצלו ההנהגה דואתהלכה ברחבה⁷³ לגבי למטה,

האמצעי דברים ח"א ע' רטו ואילך. אוה"ת

ענינים ע' רו ואילך. סה"מ תרכ"ח ע' סב.

68) שמואל-א יב, יב.

69) רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ז.

70) תהלים קלא, ב.

71) ראה זהר ח"א קפא, א. רמט, ב. ח"ב

ריח, ב.

72) שם קמה, א.

73) שם קיט, מה.

61) זח"ג רכד, א. תניא פ"ב. פי"ז.

62) ע"פ נחמ"י ט, יו"ד.

63) בשלח יז, ח.

64) ראה פרש"י בלק שם. פרש"י תצא

כה, יח.

65) ראה סנהדרין קה, א.

66) סהמ"צ להצ"צ קח, א.

67) ראה מאמרי אדה"ז נביאים ע' א

ואילך. ענינים ע' קט ואילך. מאמרי אדמו"ר

אלא שפעל גם רוממות בהמלכות שלמעלה, כביכול. וענינו בעבודת האדם בכל יום הוא העבודה דק"ש, שכללות ענינה הוא מסירת נפש וקבלת עול, ובפרטיות יותר הו"ע קבלת עול מלכות שמים, כמארז"ל⁷⁴ למה קדמה פרשת שמע לזוהי אם שמוע, כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואח"כ מקבל עליו עול מצוות, והיינו, שענין מינוי מלך, שום תשים עליך מלך⁷⁵, היינו למנות על עצמו את המלכות שלמעלה, קבלת עול מלכות שמים, ולאח"ז יכול לילך לעבודה דקבלת עול מצוות⁷⁶, שהו"ע תשובה ומעשים טובים. וע"י ענין הקב"ע, מינוי מלך, מנצחים במלחמת עמלק שבתחילת העבודה לאחרי יצי"מ, ועד שבאים אל ארץ טובה ורחבה, מרחב העצמי, כנ"ל.

ז) **ועתה** צריך להבין מה שצריך תחילה להכרית זרעו של עמלק, ואח"כ דוקא לבנות בית הבחירה. והענין בזה, דהנה, ענינו של ביהמ"ק הוא כמ"ש⁷⁷ וזה שער השמים, ובכללות הו"ע הכסא של הקב"ה, כמ"ש⁷⁸ כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשינו, וכפי שמבאר הבחי"י⁷⁹ בשם הרמב"ן, שכסא קאי על ספירת הבינה, כבוד קאי על ספירת החכמה (ל"ב נתיבות חכמה), מרום קאי על ספירת הכתר, וראשון הו"ע בחינת א"ס, וזהו כסא כבוד גו' מקום מקדשנו, שכל ענינים אלו היו מאירים בגילוי בביהמ"ק. והנה, במדרש פרשת בא⁸⁰ איתא שבכסאו של הקב"ה אין דבר רע נוגע, שנאמר⁸¹ לא יגורך רע. ולכן צריך תחילה להכרית זרעו של עמלק, כדי שלא יגורך רע. והיינו ע"ד משנת"ל (ס"ה) שלא מספיק הענין דבחכמה אתברירו, שמברר מה טוב ומה רע, ודוחה את הרע, אבל עדיין נשאר מציאות הרע, אלא העבודה צריכה להיות מצד ספירת הכתר שלמעלה מספירת החכמה, שעל ידה נעשה לא רק דחיית האויב, אלא ביטול מציאותו, כמ"ש⁸² וכל אויביך יכרתו. ורק לאחרי מחיית זרעו של עמלק, יכול להיות בנין בית הבחירה, כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשינו, בנין כסאו של הקב"ה, שאין דבר רע נוגע בו.

נפתולי אלקים (ביאור קצר על עניני קבלה שבספר בחיי) — נדפס בסו"ס בחיי עה"ת קראקא שנ"א-שנ"ב. ועוד.
 (80) פט"ו, כו.
 (81) תהלים ה, ה.
 (82) מיכה ה, ח. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ היש"ת ע' 42.

(74) ברכות יג, א.
 (75) שופטים יז, טו.
 (76) ראה מכילתא יתרו כ, ג.
 (77) ויצא כח, יז ובפרש"י. ב"ר פס"ט, ו.
 (78) ירמ' יז, יב.
 (79) כ"ה בד"ה זכור תרנ"ו הנ"ל. ובאזה"ת נ"ך עה"פ (ח"א ע' שמו) מציין לקונטרס שבסוף ספר בחיי פ' תרומה. והוא ספר

(ח) **וזהו** ג"כ מ"ש⁸³ מלחמה להוי' בעמלק מדור דור, דלכאורה אינו מובן, מדוע נזכרו בפסוק רק שני דורות (מדור דור), ולא נאמר לדור ודור, שמורה על הנצחיות, ע"ד מ"ש⁸⁴ אתה הוי' לעולם תשב כסאך לדור ודור. אך הענין הוא, דהנה במכילתא⁸⁵ ישנם ב' דעות בפירוש מדור דור. דעה הא', מדורו של משה ומדורו של שמואל, ודעה הב', מדורו של שמואל ועד דורו של משיח. ובפסיקתא⁸⁶ נתפרטו ג' דעות, מדורו של משה ועד דורו של שמואל, מדורו של שמואל עד דורו של מרדכי ואסתר, ומדורו של מרדכי ואסתר עד דורו של משיח. והענין בזה, דהנה, בדורו של משה הי' התחלת ענין מחיית זרעו של עמלק, וכמ"ש⁸⁷ ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב, ויחלוש דייקא, כדאיתא במדרש⁸⁸ שהו"ע של חלישות בלבד. וסיום הענין הי' צריך להיות בדורו של שמואל ושאל, כפי שאמר שמואל לשאול כה אמר ה' צבאות פקדתי את אשר עשה עמלק גו' עתה לך והכיתה את עמלק והחרמתם גו'¹⁵. אך שאול לא הכרית זרעו של עמלק לגמרי, וכדאיתא בגמרא במסכת מגילה⁸⁹ דכיון דלא קטלי' שאול לאגג (ונשאר חי עוד לילה אחת⁹⁰) אתיליד מיני' המן, והיינו לפי ששאול הלך אחר הטעם⁹¹ [דאף שעבודתו היתה בדרגא נעלית ביותר, מ"מ הי' זה רק בכחי' הטעם דחכמה], ולכן הונח אצלו שאפשר להשאיר את מיטב הצאן והבקר כדי לזבוח קרבנות לה'⁹², ועל זה אמר לו שמואל, הנה שמוע מזבח טוב להקשיב מחלב אילים⁹³, היינו, שתכלית העבודה הו"ע השמיעה וקבלת עול, ועד לעבודה דרעו"ד. ולכן הוצרך להיות הענין דמחיית עמלק מדורו של שמואל עד דורו של מרדכי ואסתר [שאז הי' גם הענין דוקבל' היהודים⁹⁴, ע"ד שהי' בדורו של משה, כדאיתא בזהר⁹⁵ וקבל (לשון יחיד) דא משה, וכן איתא בגמרא⁹⁶ קיימו⁹⁷ מה שקבלו כבר, בימי משה, ומזה נמשך גם ענין המס"נ דימי הפורים]. ומדורו של מרדכי ואסתר (שאז היו ימי הפורים, שלא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף

-
וראה תדא"ר פ"כ. פכ"ד.	83) ס"פ בשלח (יו, טז).
91) סה"מ תרכ"ז ע' רנד. ובכ"מ.	84) איכה ה, יט.
92) ראה שמואל-א טו, טו.	85) עה"פ.
93) שם, כב.	86) פסיקתא דר"כ פ' זכור (כט, א —
94) ראה תו"א מג"א צו, א. וראה רד"ה	בהוצאת באָבער).
וקבל היהודים תשי"א (תו"מ סה"מ אדר ע'	87) בשלח יז, יג.
נד) ובהערה 4 שם. וש"נ.	88) ראה פסיקתא רבתי פי"ב. וראה תו"ש
95) ח"ב קצא, ב.	עה"פ (אות קג).
96) שבת פח, א.	89) יג, רע"א.
97) אסתר ט, כז.	90) ראה פע"ח שער הפורים פ"ו. ועוד.

מזרעם⁹⁸) באים (באופן דמסמך גאולה לגאולה) לדורו של משיח, שאז יושלם הענין דמלחמה להוי' בעמלק. וזהו מלחמה להוי' בעמלק מדור דור, שבשביל מלחמת עמלק מספיק שני דורות, הדור שבו נעשית התחלת מחיית עמלק, והדור שבו נשלמת מחיית עמלק, ולאח"ז יכול להיות בנין בית הבחירה, דירתו של הקב"ה, כמרומז גם במ"ש מדור דור, שנוסף על הפירוש שדור הו"ע של זמן, הרי זה גם מלשון דירה, והיינו, שכדי שתוכל להיות דירתו של הקב"ה, שזהו ענינו של ביהמ"ק, צריך להיות תחילה מחיית זרעו של עמלק. ובזה יובן ג"כ הטעם שבנין המשכן הי' יכול להיות אע"פ שלא נכרת זרעו של עמלק (כי אם באופן של חלישות בלבד, כנ"ל), שזהו לפי שהמשכן נקרא בשם אוהל⁹⁹, דירת עראי בלבד, וכמ"ש¹⁰⁰ כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה. אבל כדי שיוכל להיות ענין של דירה (מדור דור, לשון דירה) ממש, דירת קבע, צריך להיות תחילה מחיית זרעו של עמלק.

ט) **ועפ"ז** יובן גם בנוגע לימי הפורים, דהנה, ימי הפורים לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם, שלכן אפילו כאשר כל המועדים בטלים, הנה ימי הפורים לא יבטלו, והיינו, שהגילוי דפורים הוא גילוי קבוע, שזהו ענין של דירה, ולא ענין של עראי. ולכן הוצרך להיות תחילה הריגת חמשה ושבעים אלף מבני עמלק, שהו"ע מחיית זרעו של עמלק, ואח"כ הי' יכול להיות הענין דימי הפורים, שהוא בדוגמת ענין הדירה דביהמ"ק. וכן הוא בגאולה העתידה — מדורו של מרדכי ואסתר לדורו של משיח, וכמארז"ל מסמך גאולה לגאולה, מגאולת פורים, שהיתה באופן שאכתי עבדי דאחשורוש אנן¹⁰¹, לגאולה דיצי"מ בימי הפסח, ועד לגאולה בימי משיח צדקנו, שתהי' כימי צאתך מארץ מצרים¹⁰² — שגם בה יהי' הסדר שתחילה יקויים היעוד את רוח הטומאה אעביר מן הארץ¹⁰³, ואח"כ יהי' בנין ביהמ"ק השלישי, שיתגלה למטה מעשרה טפחים בקרוב ממש, ע"י משיח צדקנו.

שנה זו (תו"מ סה"מ סיון ע' תיז).

101) מגילה יד, א.

102) מיכה ז, טו.

103) זכרי' יג, ב.

98) שם, כח.

99) ראה שמואל"ב ז, ו. שהש"ר פ"א, טז

(ג). תו"א ר"פ ויגש.

100) פ' ראה יב, ט. זבחים קיט, א. לקו"ת

ברכה צט, ד. ד"ה בשעה שעלה משה למרום